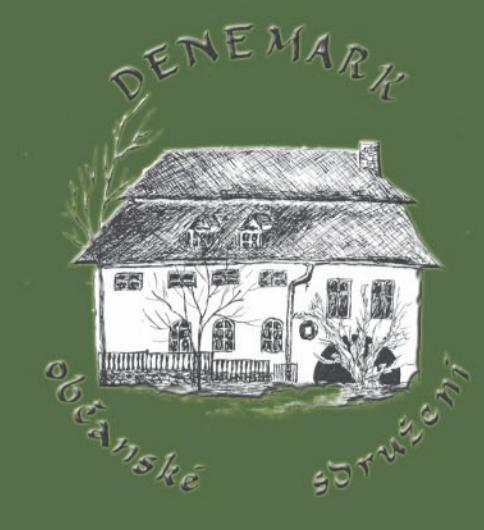

Cykloturistická naučná stezka okolo Kutné Hory

Zastavení č.5: "U reliéfu Jaroslava Vrchlického"

Z GEOLOGIE

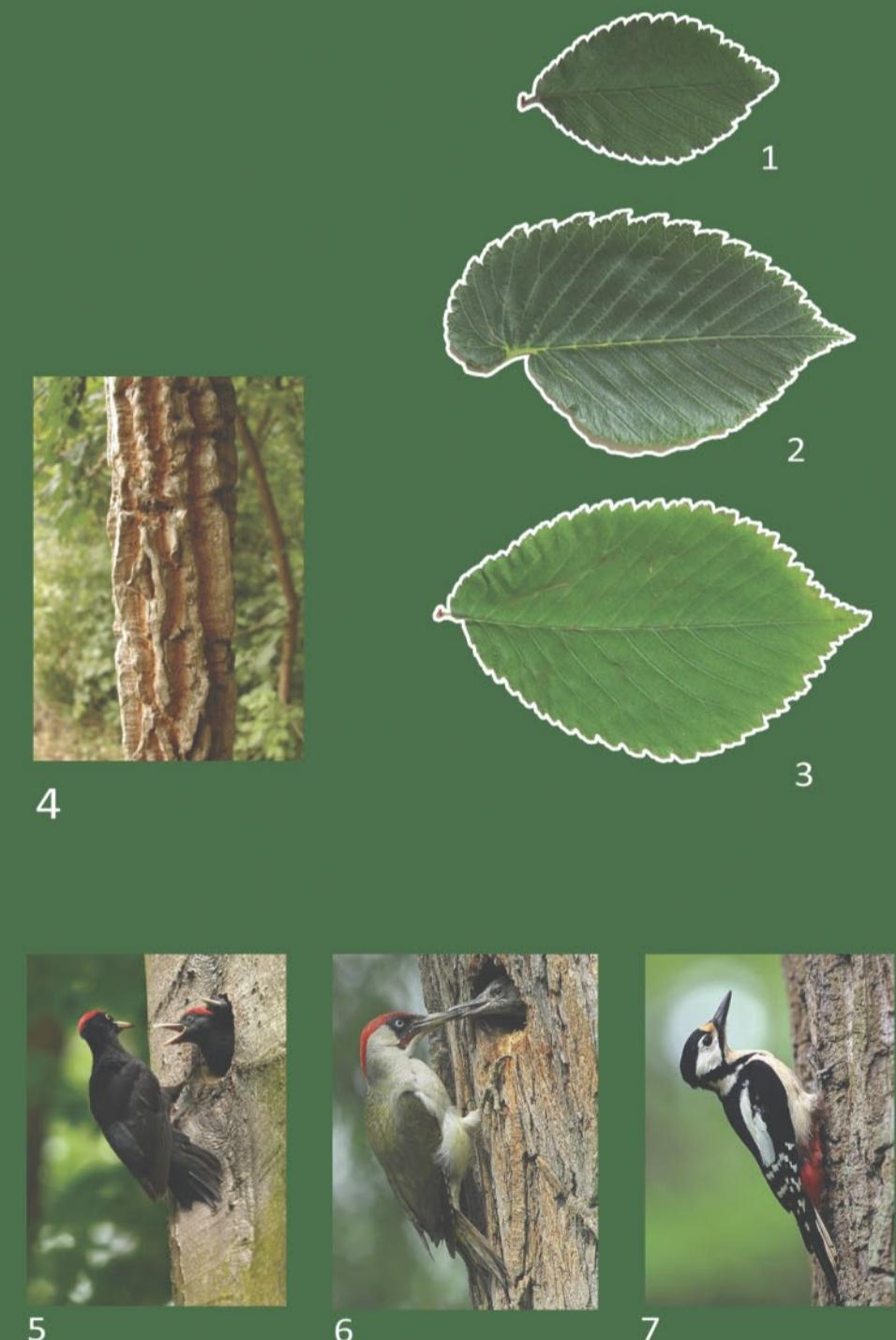
Zde vám se týká **skalní stěny** tvořené vápnitými pískovci perucko-korycanských vrstev, které představují mělkovodní mořské usazeniny. Křížové zvrstvení naznačuje, že během jejich usazování ve svrchní křídě se rychle měnila dynamika proudu a prostředí. Pískovce jsou světlešedé až bělošedé, hrubozrnné a obsahují valounky křemene a rul. Zelené a rezavě zelené skvrny a šmouhy jsou způsobeny přítomností minerálu glaukonitu v různém stádiu zvětrávání. Typickou fosilií jsou četné druhotně kalcifikované, často omleté spongie (houby), náležející třídám *Hexactinellida* a *Lithistida*. V nejvyšších patrech na pískovce nasedají místy slínovce bělohorského souvrství a třetihorní říční štěrky. Ve spodní části údolí vystupují podstatně starší metamorfity nepravidelného podloží, na něž křída transgredovala – migmatitizované ruly kutnohorského krystalinika s čočkami amfibolitů a dalších vložkových hornin, často postižené hlubokým fosilním zvětráním.

Do této stěny byl roku 1919 vytesán **reliéf Jaroslava Vrchlického** o rozměrech 5 x 4,5 metru, jehož autorem je sochař Josef Chvojan. Jaroslav Vrchlický (1853 až 1912), původním jménem Emil Frída, v mládí často navštěvoval Kutnou Horu a zamiloval si jí tak, že si zvolil pseudonym podle místní říčky. Je autorem mnoha básní, próz, divadelních her a také překladů.

Z PRÍRODY

Na stráni nad Vrchlicí rostou všechny **tři druhy našich jilmů** – jilm habrolistý *Ulmus minor* (1), jilm vaz *Ulmus laevis* (2) a jilm drsný *Ulmus glabra* (3). První zmínovaný dosahuje menších rozměrů, mnohdy se jedná spíše o velké keře. List má výrazně menší než dva další druhy, nesymetrický, se zubatým okrajem. Typickým jsou pro něj korkové lišty na větvíčkách (4). Dalším druhem je jilm vaz. Ten dosahuje úctyhodné výšky i kolem 30 m. List má výrazně nesymetrický, nasedající přímo na větičku. List je vejčitý, se zubatým okrajem, na lící hladký. Typickým pro jeho habitus jsou bradavicovité výrůstky i na kmenech mladých stromů a z nich vyrůstající drobné větičky. Jilm drsný má list obvejčitý, ne tak asymetrický, se zubatým okrajem. List je na lící na omak drsný (drobné chloupky). U všech druhů jsou plodem nažky, s okrouhlou blankou a semenem téměř uprostřed (určovací znak druhu). Všechny druhy jilmů trpí na houbovou nemoc grafiozu. Kolem Hořejšího Páchu najdete v podrostu hojně i jeřáb ptačí *Sorbus aucuparia*, který má na podzim oranžové plody. Ty jsou potravou pro datlovité ptáky a veverky obecné *Sciurus vulgaris*, stejně jako oříšky lísky obecné *Corylus avellana* nebo svídy krvavé *Cornus sanguinea*. V nemocných a oslabených stromech žijí larvy různého hmyzu. Těmi se živí ptáci z čeledi datlovitých *Picidae*. Jistě všichni znáte typické rány, které se rozléhají po lese. To si ptáci této čeledi získávají buď potravu nebo si dlátovitým zobákem vysekávají hnízdní dutinu. Méně známé je však to, že si tito ptáci bušením do starých a rezonujících větví obhajují i svá teritoria. Z čeledi datlovitých zde žijí tyto druhy: datel černý *Dryocopus martius* (5), žluna zelená *Picus viridis* (6), strakapoud velký *Dendrocopos major* (7), strakapoud prostřední *Dendrocopos medius* a strakapoud malý *Dendrocopos minor*.

OTÁZKA PRO DĚTI

Pod kterým stromem nenajdete šíšky? (Pokud nevíte, správnou odpověď najdete na příští tabuli NS)

Odpověď na předchozí otázku: Jsou to **raci** (rak říční, kamenáč, bahenní). Rak se pohybuje dozadu hlavně v případě nebezpečí tak, že mrská silným ocáskem, na jehož konci má složenou ploutvičku. Tím se rychle dostane z dosahu nepřítele. Někdy i pozpátku leze, např. když ho vydáte z vody.

JAK DÁLE POKRAČOVAT?

aneb krátká informace o tom, kudy vede cesta k dalšímu zastavení naučné stezky ...

Pokračujte dál po Královské procházce, přejděte přes železniční přejezd a běžte dál po pěšině.

GPS souřadnice tohoto bodu: 49°56'43.569"N, 15°15'58.503"E
GPS souřadnice dalšího bodu: 49°56'31.772"N, 15°15'49.056"E